

ВЯРНАТА ЖЕНА

АРМЕНСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Иван Троянски, 1976

chitanka.info

В незапомнени времена живеели един мъж и една жена. Били бедни, от немотия не можели да се отърват.

И ето че веднъж мъжът решил да заmine на печалба в далечни страни. „Ще ида — мисли той, — може да припечеля нещо. Засега как да е ще изкараме, а тогава ще видим...“

— Жено, хей, жено — вика той, — ела тук. Искам да замина за чужбина, да си опитам щастието, може да припечеля нещо. Какво ще кажеш?

— Какво да кажа, мъжлето ми — отговаря тя, — може наистина да ти провърви, заминавай, все ще бъде по-добре, отколкото да стоиш в къщи със скръстени ръце.

— Права си — казва мъжът. — Но обещавах ли ми да се държиш строго, да пазиш честта на семейството?

— Ти още питаш? — отвърнала жената. — Ако не ти остана вярна, можеш да ме убиеш.

— Добре — казва мъжът, — щом е така, ще замина.

На другия ден се приготвил за път, взел си храна за няколко месеца и тръгнал. Върви, върви, дълго ли, кратко ли — никой не знае. Спира ту в едно село, ту в друго, припечелва, където се случи, по някоя пара, и пак върви напред.

Така изкарал година, втора, трета. Обиколил много страни, докато успял да спечели малко пари. „Е, време е да се прибирам в къщи“ — решил той и поел обратно. Върви, върви, върви, дълго ли, кратко ли — никой не знае. Върви ден, два, седмица, втора, трета — с една дума, пристига в родния край.

Вижда — един селянин оре нивата си. „Хайде — мисли — да го попитам, може да познава жена ми, ще ми каже това-онова, удържала ли е думата си.“

— Здравей, братко — казва той. — Спорна ти работа.

— Здравей, приятелю, благодаря! — казва орачът.

— Ти не си ли хе там от онова село?

— Да, от същото. А какво ти трябва?

— Искам да те поразпитам това-онова, ала не зная дали ще кажеш истината.

— Ще кажа, защо да не кажа.

— Познаваш ли жената на този и този човек?

— Чувал съм за нея. Нали питаш за оная, дето мъжът ѝ е в чужбина?

— Да, за същата. Е, как е тя там, тъгува ли за мъжа си?

— А защо да тъгува, мъже колкото щеш — смее се орачът.

Като чул това, мъжът се замислил. „Та-ка-а — казал си той, — личи си, че тя е осквернила моето огнище.“

Пристига в селото си намръщен като облак.

Жената се радва на завръщането му, щастлива е, сякаш са ѝ подарили целия свят. А мъжът, без да каже дума, мълчаливо сядва в къта. Жената се суети, донася легена, мие краката на мъжа си, преоблича го, храни го, пои го. Вечеряли и легнали да спят.

Жената не може да заспи — не ѝ дават мира тревожните мисли: какво е сполетяло мъжа ѝ, защо се сърди, защо мълчи? „Изглежда — мисли тя, че нищо не е спечелил, върнал се е с празни ръце и не иска да ме огорчава. А може някаква беля да му се е случила из пътя?“ Как не гадала горката жена, но така и не можала да разбере какво измъчва мъжа ѝ.

Минало време. Ден ли, два ли, три ли, пък може и седмица. И ето че веднъж мъжът подмамил жена си извън селото, убил я и се прибрал в къщи.

И станало така, че на мястото, където той я убил, бликнал извор. А водата на извора се оказала чудодейна, мъртъв човек съживявала.

Изтекъл ден, два, три, изтекла седмица. През тези места минавал пътуващ търговец с хората си. Когато керванът му стигнал до извора, настанала нощ.

— Тук ще спрем — казал търговецът, — ще се нахраним, ще преспим, а рано сутринта ще продължим пътя си.

Опънали палатка край извора и изведнъж видели убитата жена. „Друго не може да бъде — помислили те, — тази жена е мамела мъжа си, той я убил и хвърлил да я ядат зверовете.“

Слугите събрали върщинак, наклали огън, за да приготвят вечеря. За вечеря имали само риба. Възварили изворна вода на огъня, нарязали рибата на парчета и я пуснали в котела. Внезапно рибата оживяла и изскочила от котела на земята. Всички ахнали. „Какво е това чудо — замислили се те, — каква ли вълшебна сила се крие в тази вода, щом нарязаната на парчета риба оживя?“ Дълго гадали така, разсъждавали, но нищо не проумели.

— Хайде — вика им търговецът — да плиснем от тази вода върху убитата жена, да видим какво ще стане.

Плиснали вода. Жената оживяла, надигнала се и седнала, сякаш нищо не е било. Всички едва не умрели от страх. А жената станала толкова хубава от живата вода, че е трудно да се опише.

— Коя си ти? — попитал търговецът, когато се опомнил. — Кой те уби и хвърли тук?

Жената разказала всичко поред.

Търговецът я изслушал и казва:

— Искаш ли да ми станеш жена? Аз съм ерген, богат съм, при мен ще живееш безгрижно.

— Не, господ здраве да ти дава — отговаря жената, — аз имам мъж и няма да оскверня огнището си.

— Значи, не искаш? — отново пита търговецът.

— Не — повтаря жената.

— Гледай да не съжالياваш — заканил се търговецът и смръщил вежди.

— Няма да съжالياвам — казва жената, — прави каквото щеш, няма да се омъжа за теб и толкоз!

Търговецът се разярил и заповядал на слугите си да изкопаят яма, дълбока четиридесет стъпки, да хвърлят там жената и да я затрупат с големи камъни. Слугите точно изпълнили заповедта: изкопали яма, дълбока четиридесет стъпки, хвърлили вътре горката жена и я затрупали с големи камъни.

Сутринта търговецът и хората му станали и си тръгнали.

Нещастната жена останала сама в дълбоката яма. Дълго викала за помощ: крещяла, плакала, нареждала — никой не се обажда. Изтекъл ден, два, три. През тези места минавал керванът на друг търговец. Той бил по-богат от първия. Керванът спрял до извора. Започнали да опъват палатка, за да си починат и се нахранят. Търговецът се доближил до извора и неочаквано чува: някой охка.

— Кой ли е? — учудил се той. — Елате, де — викнал търговецът на слугите си, — вижте кой охка там.

— Кой охка? — викат слугите.

— За бога, помогнете ми — чува се от ямата, — измъкнете ме оттук!...

Слугите веднага спуснали въже в ямата, жената се превързала с въжето и я измъкнали горе. Измъкнали я и гледат — пред тях стои невиджана хубавица.

Довеждат я при търговеца и разказват: ето, значи, така и така, измъкнахме тази жена.

— Коя си ти? — пита търговецът, смаян от красотата ѝ. — Кой те хвърли в ямата?

Жената въздъхнала и, както аз ви разказах, така и тя разказала всичко на търговеца.

— Ще се омъжиш ли за мен? — пита я търговецът. — Аз ще ти бъда добър мъж.

— Не, жив да си — казва жената. — Аз си имам мъж и няма да оскверня огнището си.

Търговецът толкова се разярил, че накарал слугите да я турят в един сандък, да го заковат и да го хвърлят в морето. Слугите измайсторили сандък, турили там жената, заковали го с гвоздеи, занесли го и го хвърлили в морето.

Сандъкът се люлее, плава по вълните, плава ден, два, три, докато вятърът го подкарал към брега.

На този бряг живеел един млад рибар със старата си майка.

Тъкмо тогава той излязъл да полови риба и гледа — право към него плава сандък. Рибарят много се зарадвал.

„В него навярно има злато — помислил той, — а може би скъпи стоки.“ Метнал серкмето и издърпал сандъка на брега. Едва го повдигнал, натоварил го на гръб и бързо-бързо — към къщи. В къщи разбил сандъка и майката и синът ахнали от учудване — пред тях стояла жена, мокра до костите. От глад била толкова изпосталяла, толкова отслабнала, че им се струвало, духни — и ще падне.

— О, всемогъщи! — казали майката и синът. — Ти си ни я изпратил, друго не може да бъде.

И майката на рибаря веднага се заловила за работа: окъпала жената с топла вода, облякла я със свои стари дрехи, сварила риба, наготвила обяд и се заела да гощава неочакваната гостенка с каквото бог дал.

Измъчената жена се нахвърлила на яденето. Нахранила се, наситила се, благодарила на бога, на рибаря, на майка му и седнала встрани.

— Сега ни разкажи — попитал рибарят — кой злодей те хвърли в морето?

— Горчива ми е участта — въздъхнала жената и поред разказала за себе си всичко, което аз ви разказах.

— Ще ми станеш ли жена? — предложил рибарят. — Аз съм ерген, ще живееш при мен.

— Не — казала жената, — аз си имам мъж и не искам да оскверня семейното си огнище. Хайде да бъдем брат и сестра.

— Добре — казал рибарят, — нека бъде, както искаш.

И от този ден рибарят, когато мятал мрежите в морето, винаги изваждал скъпоценни камъни и бисери. Ала не се досещал простият рибар, че за тези камъни може да спечели сума ти пари.

Много скъпоценни камъни и бисери наловил рибарят в морето, толкова много, че в къщи нямало къде да ги даят.

И ето че в един хубав ден той решил да занесе няколко камъка в града — да ги покаже на хората, може би ще се намерят желаещи да ги купят. Речено-сторено. Пристигнал в града, отишъл в златарницата и показал на майстора камъните и бисерите.

— По петдесет рубли за всеки камък — предложил златарят.

Рибарят се усмихнал.

— Добре, ще ги взема по сто.

Рибарят пак се усмихнал.

С една дума, за да не ви изморявам, ще кажа накратко: майсторът все увеличавал цената, а рибарят все се усмихвал. И така, докато златарят стигнал до петстотин за парче.

— Слушай, майсторе — казал тогава рибарят, — ако донеса още камъчета, ще ги купиш ли?

— Ще ги купя, защо да не ги купя.

— Щом е така, ще ида за тях — казал рибарят и пъхнал парите в пазва. Засвирукал си весело и се върнал в къщи. Напълнил една кърпа със скъпоценни камъни и бисери — и отново в града.

— Добър ден, майсторе! — казал рибарят.

— Здравей, братко рибарю, добре дошъл! Е, как си със здравето, как живееш?

— Ето, донесох още камъчета. Виж ги дали са хубави?

Рибарят сложил вързопа на тезгяха. Златарят развързал кърпата, преброил бисерите и скъпоценните камъни и платил по петстотин

рубли за парче.

Ама че щастие се струпало на рибаря, нямал грош, а изведнъж — цяло богатство. От радост едва не се побъркал.

„Какво да купя“ — блъска си ума рибарят. Мислил, мислил и намислил: „Ще купя повече жито, ще напълня хамбарите, ще направя запас за няколко години, за да не ходя всеки път в града.“

Както намислил, така и сторил: купил за всичките пари жито, насипал го в чували, за вързал ги здраво и ги закарал в къщи. В къщи напълнил хамбарите — зърното било толкова много, че цяло село и за десет години не може го изяде.

Минало време. Случило се така, че в този край, откъдето била родом жената, която свято пазела честта на семейството си, настанал глад. И то такъв, че пази боже! Един друг живи се ядели: роднини — роднината, брат — брата, баща — сина.

Хората от тази страна, където върлувал гладът, чули за рибаря, който имал пълни хамбари с жито, и запристигали при него. Рибарят не отказвал на никого — всекиго снабдявал със зърно и го изпращал.

И ето че веднъж при рибаря дошъл мъжът на жената, която не осквернила семейното си огнище. Заедно с него дошли и двамата търговци, които толкова жестоко си отмъстили на жената, дете ги отхвърлила.

Щом ги погледнала, жената веднага ги познала. Но не се издала. „Нека видим как ще свърши всичко“ — решила тя.

Тримата пак не я познали. На кого ли можело да хрумне, че тази жена е останала жива и един хубав ден ще се срещнат с нея?

Жената намислила да повикат тримата на гости. Направили такъв богат, весел пир, за който не биха могли и да сънуват.

Гостите пийнали, хапнали колкото им душа иска, а когато се понапили, жената помолила всеки от тях да разкаже за себе си нещо такова, което не се случва на всекиго в живота.

Те се съгласили.

Жената се обърнала първо към единия от търговците.

— Жив и здрав да си дълги години, търговецо. Разказвай пръв какво по-особено ти се е случило в живота, а ние ще послушаме.

— Преди няколко години — започнал търговецът, — пътувах с кервана си по търговия. На земята слезе нощта и ние спряхме до един извор. Разтоварихме, опънахме палатка, заехме се да приготвяме

вечеря. Нарязахме рибата на парчета, хвърлихме ги в котел с изворна вода и веднага стана чудо — рибата оживя и изскочи от котела. А до извора лежеше една убита жена. Плиснахме върху нея изворна вода и тя също оживя и се изправи. Аз веднага я поисках за жена, но тя не се съгласи. „Имам си мъж — каза тя — и няма да оскверня огнището си.“ От яд умът ми се размъти, заповядах на слугите си да изкопаят яма, дълбока четиридесет стъпки, да хвърлят там жената и да я затрупат с камъни. След това съжалявах, но беше късно... Ето какъв грях имам в живота. Този грях и до днес лежи като камък върху съвестта ми — не ми дава мира ни денем, ни нощем.

Жената се обърнала към другия търговец:

— Жив и здрав да си, търговецо. Сега е твой ред да разказваш, разкажи ни какво забележително ти се е случило в живота, нямаш ли някаква мъка, която да притиска сърцето ти?

— Моята мъка е още по-тежка — започнал вторият търговец. — Аз също срещнах тази жена, измъкнах я от ямата. „Ще се омъжиш ли за мен?“ — попитах я. — „Не — отговори тя, — няма да се омъжа, имам си мъж и няма да оскверня честта на семейството си.“ И аз се ядосах на жената, заповядах на слугите си да я турят в един сандък и да я хвърлят в морето. Горката жена... Кой знае, навярно отдавна са я изяли рибите. Много съжалявах за постъпката си и аз, бих се поглавата... ама каква полза от това?!

Иде ред на мъжа на жената.

— Щом вие признахте греховете си, и аз ще се покая пред вас — така започнал той разказа си. — Тази жена, за която разказвахте, е жена ми. Подмавих я край село и я убих... мислех, че е осквернила семейното ни огнище. Какво да приказваме, най-големият престъпник — това съм аз...

— Свърши ли? — попитала жена му.

— Да, свърших — отвърнал той.

— Е, а сега ще ви се открия — каза тя. — Аз съм жената, която не искаше да оскверни честта на семейството си. Съдбата ме запази жива и здрава, за да бъде доказана някога верността ми.

Като чули това, гостите от учудване се втренчили един в друг и дума не могли да изрекат. След това паднали в краката ѝ и се разкаjali.

Жената простила на всички. Прекарали още няколко дни в рибарската колиба. След това се приготвили за път, сбогували се с

рибаря и майка му и си тръгнаха — всеки към своя дом.

От небето паднаха три ябълки: една за този, който разказваше приказката, друга за този, който молеше да му я разкажат, а трета за този, който внимателно слушаше.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.